

Auteurs-, muziek-, portret- & reprorechten

En wat krom is!

Er zijn rechten en plichten, regels en wetten. In de praktijk maken de meeste mensen hun eigen regels. Een recent voorbeeld is een Amerikaans filmdistributiebedrijf dat regelmatig achter de illegale handel aan zit. Ze hadden een verhaal van een maandblad gekopieerd en de tekst voor eigen rekening regelrecht op hun website geplaatst.

Inclusief tikfouten!

► Leo Hooijmans

Voor u verder leest: u kunt geen rechten ontleen aan dit verhaal. Alles wat u ermee doet, is voor eigen risico en rekening. Eigenlijk wilt u dit helemaal niet lezen, want alle rechten zijn voorbehouden. Als u er iets mee denkt te verdienen, kunt u het vergeten. Op het moment dat u succes hebt, krijgt u een advocaat aan de broek (of rok).

Zo, nu kan het weer verder in verband met het Amerikaanse bedrijf. De tekst was bewust van tikfouten voorzien, want het bedrijf was een herhalende kopieerder. De Nederlandse woordvoerder van het bedrijf deed zich er makkelijk vanaf: 'Tja, wat ze daar in Amerika doen, daarmee hebben wij niets te maken.' Een goeie om te onthouden als je daar zo makkelijk mee wekomt.

Reprorecht

Auteursrecht, muziekrecht en vooral reprorecht houden de gemoederen behoorlijk bezig. Of juist niet. Het

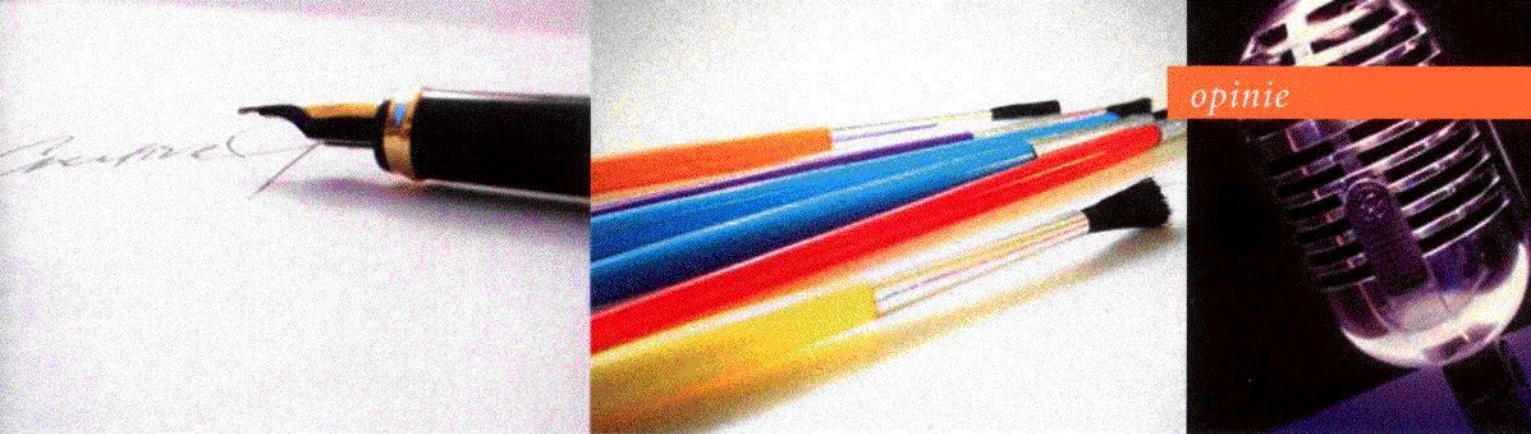
genoemde voorbeeld toont aan dat het recht- en/of onrechtgevoel veel met de eigen emoties te maken heeft. Wat wel en wat niet mag is niet altijd duidelijk. Daarom komen de meesten met: 'Wat van jou is, kopieer ik wel even en voor wat ik geproduceerd heb, wil ik geld zien!' Auteursrecht en muziekrecht zijn jarenlange waarden geweest, maar tegen het reprorecht protesteerde bijna heel Nederland. De laatste versie daarvan is dat binnenkort alle kleine bedrijven (tot 20 werknemers) een rekening van 15,62 euro ontvangen als ze een kopieerapparaat hebben. Voor grote bedrijven wordt het 0,045 eurocent per stuk. Grootkopieerders moeten de standen zelf bijhouden. Veel schrijverij en energieverspilling die niet in verhouding staan tot wat het oplevert. Midden jaren negentig ben ik tijdens een gastdocentschap bij een hogeschool de kreet reprorecht al eens tegengekomen. Ik vond dat een goed idee en heb geprobeerd om door middel van één

bedrag het reprorecht af te kopen. Toen ik telefonisch liet weten daarvoor wel wat over te hebben, hoorde ik iemand van de kantoorstoel vallen. Het kon niet, want het was alleen voor het reguliere onderwijs bedoeld. Wat jammer nou!

Muziekrechten

Breder is de discussie over muziekrechten. Regelmatig wordt geschreven over 'downloaden' (ophalen) van muziek, zoals via Kazaa en de digitale muziekwinkels mogelijk is. Kazaa lijkt illegaal, maar daar is niet iedereen het over eens. In de Applestore kan men in Amerika voor 99 dollar-cent hele muziekstukken ophalen. Voor Europeanen is dat vooralsnog verboden in verband met de muziekhandel die dat hier niet wil toestaan.

Om bij Kazaa te beginnen. Het is natuurlijk niet eerlijk om muziek, die net door een succesvolle muziekband op CD is gezet, via Internet te laten downloaden. Nog onfrisser is het om hiervan (of recht-

streeks van de CD) kopieën te maken en deze tegen gereduceerde prijs op straat of via de personeelswinkel te verkopen. Menig artiest is hiervan de dupe. Aan de andere kant komt het voor dat iemand op jeugdige leeftijd een singeltje heeft gekocht van een populaire band uit die tijd. Daarna hetzelfde muziekstuk op een LP (langspeelplaat) en vervolgens op een cassettebandje. Misschien staat het muziekstuk ook nog wel op een verzamel-LP. Dan is viermaal rechten betaald. Als de eigenaar vanaf de harddisk wil gaan draaien, moet er dan voor een vijfde keer voor worden betaald? Verondersteld dat dat toch de wens is, kan het voorkomen dat de potentiële koper bij het bezoek aan de muziekwinkel een ontkennend antwoord krijgt als hij naar het muziekstuk vraagt. Wordt geprobeerd het via de Amerikaanse webwinkel te kopen, dan volgt een onderschrift dat dat alleen voor creditcardhouders van een Amerikaanse bank mogelijk is. Genoeg mazen in de wet voor de slimme jongens, want er werden als snel cadeaubonnen verkocht via het Internet waarmee liedjes konden worden opgehaald. Vrienden in Amerika kunnen een bankrekening openen met daarbij een creditcard voor Amerikaans gebruik. Maar de eerlijke gebruiker wordt door de krampachtige houding van de muziekindustrie behoorlijk onder de duim gehouden. Zo ook de artiesten. Een jonge Nederlandse band werd door de muzikbazen al op straat gezet omdat ze teveel werden gekopieerd en daardoor te weinig verkochten. Artiesten kunnen deze kans echter benutten om hun muziek snel populair te maken via Internet. Daardoor worden hun concerten beter bezocht en gaat de daarbij behorende verkoop, zoals T-shirts, posters enzovoorts, voor het

inkomen zorgen.

De vraag is hoelang de muziekindustrie dit allemaal volhoudt. Menige 40-plusser heeft van huis uit de gewoonte om voor muziek, boeken en tijdschriften te betalen. Voor de jongeren wordt dit steeds moeilijker. Omdat het zo makkelijk produceren is, worden de grenzen van eerlijkheid steeds verder verlegd. In april zag ik een tv-interview op een lagere school waar dit onderwerp werd behandeld. 'Tja, we weten wel dat het niet mag, maar het is zo makkelijk en de popsterren en muziekbedrijven zijn toch al stinkend rijk', kwam er uit die kleine Nederlandse mondjes zonder dat ze een spier vertrokken. Dat ze dat zo openlijk voor tv deden, maakte hen niets uit. 'Het zou toch eerst bewezen moeten worden. Dat kan alleen maar als de computer illegaal wordt bezocht of legaal wordt opgeëist!'

Beveiliging

Aan het gezicht van een medewerker achter een beeldscherm is niet te zien wat hij/zij aan het ophalen, lezen en/of luisteren is. Beveiliging, bescherming en zeker afspraken zijn daarom op kantoor van belang. Er zijn al voorbeelden dat personeel is ontslagen en ook voorbeelden dat dat niet lukte ondanks het grove gebruik van de PC op het werk en/of de laptop voor thuiswerk.

Werkgevers moeten hier een goede handleiding voor maken en kunnen bewijzen dat ze dat met de werknemer voor het functioneren kenbaar hebben gemaakt. Veronderstel dat op de PC legale muziek staat die wordt afgespeeld. In hoeverre wordt dat openbaar afgespeeld en zijn er Buma/Stemrechten te verrekenen? Er zijn regels die niet gelijk lopen. Wilt u bijvoorbeeld bij een tv-reclame een

origineel, oud plaatje gebruiken uit de jaren vijftig? Dat kan misschien rechten-vrij omdat de rechten voor die opname verstreken zijn. Als deze in de tussentijd zijn gedigitaliseerd en opnieuw zijn uitgebracht, moet u voorzichtig zijn. U moet kunnen bewijzen dat u uw oude plaatje hebt gebruikt. Als u meent zelf mooier te kunnen zingen dan Ray Gelato of Doris Day, moet u oppassen. Voor het zingen van muziekstukken moet u niet aan de platenproducent rechten betalen, maar aan de schrijver van de muziek en/of tekst. Deze rechten hebben een duur van zeventig jaar. Die rechten zijn niet zo hoog, maar het is vervelend als er achteraf om geld wordt gevraagd dat niet is gebudgetteerd. Even voorzichtig zijn!

Sloop

Een paar jaar terug luisterde ik op een FM-congres eens naar ene drs. De Bruine uit België. Die vond al die auteursrechten maar niets: 'Veronderstel dat ze in India geen dijken mogen bouwen tegen het water omdat de Nederlanders dat zo extreem goed doen. Zou dat eerlijk zijn? Moeten we alle letters en woorden die we op de lagere school hebben geleerd eerst afwegen of we ze toevallig in dezelfde volgorde zetten als iemand anders voor ons?' Nog een opvallende melding uit de recente pers. Oeps, mag ik dit wel zo doorgeven? Nou vooruit! De Hoge Raad in Zwolle heeft in februari 2004 beslist dat de totale sloop van een auteursrechtelijk beschermd gebouw geen aantasting is van het auteursrecht. ■

► Leo Hooijmans is redacteur voor FMI en werkzaam bij Galileo & Partners, e-mail galileo@npartners.nl

bewegwijzering? snel en flexibel!
www.gss.nl

Groeneveld
Sign Systems BV

T 020 69 103 46

info@gss.nl